תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע אלא אמר רב פפא מגלגול שבועה דעד אחד לגלגול שבועה דעד אחד שכן שבועה גוררת שבועה תאמר בעדים דממון קא מחייבי פיו יוכיח לפיו שכן אינו בהכחשה עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ומחייבו שבועה לעד אחד שכן על מה שמעיד הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח *וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעל ידי טענה וכפירה הן באין ונשבע אף אני אביא עדים שעל ידי טענה וכפירה הם באין ונשבע להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן תאמר בעדים שכן הוחזק כפרן, ובעדים מי הוחזק כפרן *והאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא *הכופר במלוה כשר לעדות, בפקדון פסול לעדות אלא פריך הכי להצד השוה שבהן שכן אינן בתורת הזמה תאמר בעדים שישנן בתורת הזמה הא לא קשיא, רבי חייא תורת הזמה לא פריך אלא דקאמר ותנא תונא מי דמי התם למלוה אית ליה סהדי ללוה לית ליה סהדי דלא מסיק ליה ולא מידי, דאי הוו ליה סהדי ללוה דלא מסיק ליה ולא מידי לא בעי רבי חייא לאשתבועי, הכא כי היכי דאנן סהדי (א)בהאי אנן סהדי בהאי ואפילו הכי משתבעי, אלא כי איתמר ותנא תונא אאידך דרבי חייא איתמר דאמר ר' חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' זוז והילך חייב מאי טעמא? הילך נמי כמודה מקצת הטענה דמי ותנא תונא שנים אוחזין בטלית והא הכא כיון דתפיס, אנן סהדי דמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע, ורב ששת אמר הילך פטור מ"ט? כיון דאמר ליה הילך, הני זוזי דקא מודי בגוייהו כמאן דנקיט להו מלוה דמי, באינך חמשים הא לא מודי, הלכך ליכא הודאת מקצת הטענה, ולרב ששת קשיא מתניתין אמר לך רב ששת מתניתין תקנת חכמים היא, ואידך אין תקנת חכמים היא ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך חייב, מתקני רבנן שבועה כעין דאורייתא אלא אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן שבועה דליתא דכוותה בדאורייתא, מיתיבי

סלעים

תאמר · בשבועה דעדים שאינו נשבע על מה שהעידו אלא על מה שלא העידו, ועל כפירתו הוא נשבע ולא אהעדאתן, ומנין לך להחמיר כל כך: מגלגול שבועה דעד אחד · אם נתחייב לו שבועה ע"י עד אחד כדאמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שבועה מגלגלין אותה עם שבועה זאת ונשבע על שתיהן דגלגול שבועה דאורייתא היא דילפינן לה בקדושין (דף כז:) "ואמרה האשה אמן אמן הרי שעל מה שלא העיד העד הוא משביעו: שכן שבועה גוררת שבועה · עד לא חייבו שבועה אלא על מה שהעיד, והשבועה גוררת שבועה תאמר בעדים הללו שהחמשים שהעידוהו הם מחייבין אותו לשלם ואין כאן שבועה לגרור על ידה שבועה על השאר: פיו יוכיח · מודה מקצת הטענה שעל מה שכופר ופיו לא הודה הוא נשבע: טענה וכפירה · זה טוען וזה כופר הן באין לדין: לא הוחזק כפרן · על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמא לא כיחש שהעד אינו נאמן להכחישו ולהחזיקו כפרן: תאמר בעדים · שמאחר שכפר הכל והם העידו על החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר נאמינהו על השבועה: הכופר במלוה · בין על כולה בין על מקצת ובאו עדים והעידוהו עד שלא נשבע: כשר לעדות · ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה (שמות כג) אל תשת רשע עד" דכיון דמלוה להוצאה נתנה דלמא צריך להוציאה וסבר עד דהוה לי [זוזי] ופרענא ליה ואי מודינא ליה השתא יתבעני מיד אבל הכופר בפקדון אפי' על מקצת ובאו עדים והעידוהו פסול לעדות דמאי הוה ליה גבי פקדון לאשתמוטי כפשיה ושמא תאמר אבד ממנו ואשתמיט ליה עד דמשכח ליה לקמן בפירקין (דף ה:) מוקמינן בדאתו סהדי ואמרי ההיא שעתא בידיה נקיט ליה: בתורת הזמה · לשלם קנס לכאשר זמם, דעד אחד שהוזם פטור ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא הזמה כלל: תאמר בעדים · אם הוזמו בחמשים שהעידו משלמין ממון: תורת הזמה לא פריך · אינה חשובה לו פירכא דכיון דעד אחד ישנו בהזמה ליבטל עדותו *בעדות שני עדים אם הוה לן למימר בעדים משום דישנן בהזמה לא יחייבוהו שבועה הוה לן למימר נמי בעד אחד לא יחייבוהו שבועה דהא ישנו בהזמה ליבטל עדותו, ואי משום דהאין משלם קנס אין בזו יפוי כח להאמין עדותו: אלא דקאמר ותנא תונא · אלא אם יש לך להשיב על דברי רבי חייא כך יש לך להשיב דקאמר ותנא תונא והביא ראיה לדבריו ממשנתינו, מי דמי: התם בדרבי חייא: למלוה אית ליה סהדי · דמסיק ביה חמשים: ללוה לית ליה סהדי. באידך חמשים שאינו חייב לו עליה: אי הוו ליה כו' · כגון אילו העידו העדים חמשים חייב וחמשים פרע בכה"ג לא הוה אמר ר' חייא דצריך לישבע על השאר: מתני' כי היכי דאנן סהדי להאי · דחציה שלו: אנן סהדי להאי · דחציה שלו ולמה הצריכוהו חכמים שבועה ש"מ טעמא לאו משום מודה מקצת הטענה הוא כר' חייא ואיכא שבועה דאורייתא אלא תקנת חכמים שלא יהא כל אחד הולך כו': והילך · לא [א] הוצאתים והן שלך בכ"מ שהם: חייב · לישבע על השאר ולא אמרינן הני דקמודי ליה בגוייהו הואיל ואיתנהו בעינייהו כמאן דנקיט להו דמי אלא כשאר מודה במקצת הוא וחייב: ותנא תונא כו' · קס"ד דלר' חייא טעמא דמתני' משום דאנן סהדי דמאי דתפיס, דיליה הוא והוי כמנה לי בידך והלה אמר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו חמשים וכי אידך דרבי חייא דמחייב ליה שבועה דאורייתא: והא הכא · דקא העדאת עדים אנן סהדי דמאי דתפיס האי הילך הוא שהרי בפניו הוא: וקתני · דמחייב שבועה אשארא וה"ה להודאה במקצת: תקנת חכמים היא · ולא משום העדאת עדים וכדפרכינן לעיל כי היכי דאנן סהדי להאי אנן סהדי להאי: אי אמרת בשלמא הילך נמי דאורייתא חייב · כלומר גבי שבועה דאורייתא כגון בהודאה במקצת:

סלעים

עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ובהזמה · שפיר גרס הכא ובהזמה כיון שע"י הזמה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן אינו משלם בהזמה תאמר בעדים שמשלמין בהזמה ואז לא יכול לומר עד אחד יוכיח *שמשלם כי מה שהעד אינו משלם כשהוא מוזם אינו חומרא אלא לפי שבעדותו אינו מחייבו ממון לכך הואיל ודיבורו בטל חשיב ישנו בהזמה ובסמוך על מה הלד פרכינן ליה משום דעל מה הלד פרכינן פירכא כל דהו ורבי חייא אפי' על מה הלד לא פריך ליה משום דמה שאינו משלם העד כשמוזם זהו גריעותא לפי שלא היה כח בעדותו לחייב ממון:

הצד השוה [שבכן] שע"י טענה כו' וא"ת *כופר הכל יוכיח שע"י טענה וכפירה פטור ויש לומר דבהלד השוה שבכן יש טענה חשובה דכשמודה מקלת או עד מכחישו נראה דמשקר ולכך יש שבועה:

ותנא תונא אאידך דר' חייא· אבן סהדי דמאי דתפיס האי כו' פרש"י כיון דהוי כהעדאת עדים משתבע מדרבי חייא קמייתא וקשה כיון דלא מלי לאוכוחי הך ברייתא דהילך אלא מכח קמייתא לימא ותנא תונא אקמייתא לכך י"ל "דאנן סהדי לאו דוקא, דמאי דתפיס מחשבינן ליה השתא טפי מהעדאת עדים וחשיב כאילו מודה ליה דדידיה הוא אך [ג]קשה דמ"מ איכא למיפרך דמתני' כי היכי דהאי מודה להאי האי נמי מודה להאי ואפ"ה קמשתבעי כדפריך אקמייתא ומאי תיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח מכח טעמא דבסמוך אי הילך פטור לא הוי מתקני רבנן שבועה דליכא דכוותה בדאורייתא אבל לרבי חייא קמייתא כי נמי בהעדאת עדים פטור מתקני רבנן שבועה במתני' דחשיב הודאה במאי דתפיס חבריה ודוחק דלפ"ז הא דלא קאמר ותנא תונא אקמייתא משום דמאי דתפיס חשיב כהודאה וזו לא היתה פירכתו למעלה אלא מטעם כי היכי דאנן סהדי להאי כו': **ורב** ששת אמר הילך פטור· נראה שהלכה כרב ששת דבפ' השואל (לקמן דף ק.) גבי עבד קטן פריך ועוד הילך הוא אך בספר חפץ משמע דהילך חייב [וע' תוס' ב"ב קכח: ד"ה הלכתא]:

*ושמ"מ דהילך פטור · וא"ת יהא נאמן בשלם דמיגו דבעי אמר שתים וי"ל כיון דהילך פטור אם יאמר שתים הו"ל כופר הכל ואין אדם מעיז ולר"ע לא הוי עזות דמסייע ליה שטרא:

לעולם

עין משפט נר מצוה

יד א (מיי' פ"ב מהל' טוען ונטען הל' כ) טוש"ע ח"מ סימן לב ס"ד ועי' בכ"י: ס"א שאין משלם

טו ב מיי' שם פ"א הל' ג סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' פז סעיף א וסי' עה סעיף ו [רב אלפס כאן ופ"ו דשבועות דף דם]:

רבינו חננאל

אלא תיתי מגלגול שבועה דעד אחד ונדחה גם זה · ואתינן לרבויה מפיו ועד אחד ואמרי' הכי מה פיו שאין מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו קנס לא כל שכן · ופרכינן מה לפיו שכן אינו בהכחשה כמו שפירשנו למעלה · עד אחד יוכיח שכן ישנו בהכחשה ומחייבו שבועה. מה לעד אחד שכן על מה שהעיד עליו הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח שמשלם במה שהודה ונשבע על מה שכפר וחזר הדין וכו' · ופרכי' מי להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן פי' אם כפר הלוה והעיד עליו עד אחד לא הוחזק כפרן שנאמר לא יקום עד אחד באיש וגו' · וכן אם כפר וחזר והודה לא הוחזק כפרן כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע תאמר בעדים שאם כפר ובאו עדים והעידו עליו [שחייב] שהוחזק כפרן ונפסל'ודחי' לה הכי וכי מי שכפר במלוה נפסל והאמר רב חסדא הכופר במלוה כשר לעדות והא דר' חייא מלוה היא ונדחית זו הפירכא' וחזרנו לפרך פירכא אחרת' מה להצד השוה שבהן שכן אינו בתורת הזמה א) פיו כדאמרן למעלה · עד אחד אינו בתורת הזמה שהתורה אמרה ועשיתם לו כאשר וגו' וכיון שאין עדות עד אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע העד זו השבועה נדחת תורת הזמה מעליו שאין אתה יכול לקיים ועשיתם לו כאשר זמם וגו' וכדתנן [כריתות מכות] מעידים אנו באיש פלו' שהוא בן גרושה וכו' ולעולם אין תורת הזמה אלא בשנים ועד שיוזמו שניהם · בוא וראה כיון דאמר רב [בס ג ע"א] עד זומם משלם לפי חלקו מקשי' עליה והתניא אין משלמין ממון עד שיוזמו שניהן ותריצנא להא דרב באומר העדנו והוזמנו בבית דינו של פלו' ונתחייבנו ממון כי האי גוונא משלם אבל כשיוזם עד אחד אין שם תשלומין · ותנן נמי ור' שמעון אומר מה שנים אין נהרגין עד שיוזמו שניהן אף שלשה עד שיוזמו שלשתן · ופרקי' דלמא רבי חייא תורת הזמה לא פריך כלומר איז זו פירכא · פי' ר' חייא תורת הזמה לא פריך אמר לך רבי חייא לא נדחת תורת הזמה מעד אחד מפני כחו של עד אחד אלא מפני שעד אחד אינו בא אלא לשבועה וכשיוזם אינו יכול להשביעו השבועה שוזם לעשות לאחיו וכיוצא בו נדחית תורת הזמה בשני עדים שהעידו על כהן שהוא בן גרושה וכו' · ואתינן ב) לאוקמה לדר' חייא כמתניתין ולא דמיא דהא מתני' כי היכי דאנן סהדי להאי דכל מה דתפיס בהאי טלית דידיה הוא הכי [נמי] אנן סהדי לאידך ג) ותוב מתני' במאי דמסהדי (שהרי) [סהדי] דהוא דיליה עליה נשבע ותופס. לאפוקי דר' חייא דעל מה שכופר הוא נשבע · אלא אי איתמר והתנא שנאה, על אידך דר' חייא דאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' והילך חייב מאי טעמא דאע"ג דאמר ליה הילך כיון דעדיין לא נתן מודה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין בטלית וקתני ישבע והא אנן סהדי דבמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מודה מקצת הטענה הוא וחייב · ורב ששת אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מידי הלכך לאו מודה

נושא (יד-ה.)

מבנה

[צ"ע כעדות]

[קדושין ה: כא. וש"נ]

[לקמן ה:] ב"ק קה: [ע"ש] [שבועות מ:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאנן סהדי להאי אנן סהדי לבאי ואפילו:

א) עי' בש"מ כאן שהעתיק לדברי רבינו בזה באריכות יותר. ב) נראה דצ"ל ואתינן לדחויי להא דאוקמא לעיל לד' ר' חייא כמתני' דלא דמיא וכו'. ג) מדברי רבינו אלו נראה מוכח דס"ל גי' אחרת בסוגיין דלא דמי למתני' נמי בזה דהתם במאי דמסהדי סהדי הוא נשבע וכו'

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לא הוצאתים כו' נ"ב אבל הר"ן חולק ע"ז וכתב דהא מלוה להוצאה ניתנה ודוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' פ"ז ס"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' אך קשה כו' · נ"ב והרז"ה כ' דלאו משום הודאה מסייע ליה ממתני' דודאי מתני' אין בה הודאה כלל אלא דרב ששת דפוטר בהילך ס"ל דמנים בידו כמאן דנקיט להו כאילו כבר בידו והא מתני' דבידם ומזומנין לחלוק ליהוי כאילו כבר חלקו ואין כאן שבועה דהמע"כ וע"ל ו' א' ודלא כרש"י ד"ה והילך שכתב בכל מקום כו' דדוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש שם בס"ק י"ח)

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הלד וכו' כופר הכל יוכיח · עיין תשובות מהריב"ל ח"א כלל ג' דף טו ע"א ובתשובות פנים מאירות ח"ב סימן קסט :

סלעים, דינרין מלוה אומר חמש ולוה אומר שלש ר"ש בן אלעזר אומר הואיל והודה מקצת הטענה ישבע* ר"ע אומר א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור קתני מיהת רשב"א אומר הואיל והודה מקצת הטענה ישבע טעמא דאמר שלש הא שתים פטור והאי שטר דקמודי ביה הילך הוא וש"מ הילך פטור · לעולם אימא לך "שתים" חייב, והאי דקתני "שלש" לאפוקי מדר' עקיבא דאמר משיב אבידה הוי ופטור, קמ"ל דמודה מקצת הטענה הוי וחייב · א"ה רשב"א אומר הואיל והודה מקצת הטענה ישבע אף זה ישבע מבעי ליה? אלא לעולם שתים פטור והילך חייב ושאני הכא דקא מסייע ליה שטרא א"נ *משום דהוה ליה שטר שעבוד קרקעות *ב ואין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות איכא דמותיב מסיפא ר"ע אומר אינו אלא כמשיב אבידה ופטור טעמא דאמר שלש הא שתים חייב והא שטר (*כיון) דקא מודי ביה כהילך דמי ש"מ הילך חייב · לעולם אימא לך שתים נמי פטור והאי דקתני "שלש" לאפוקי מדרשב"א דאמר מודה מקצת הטענה הוי וחייב קמ"ל דמשיב אבידה הוי ופטור, הכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך שתים חייב, בשלש היכי פטר ליה ר"ע *האי איערומי קא מערים סבר אי אמינא שתים בעינא אשתבועי, אימא שלש דאהוי כמשיב אבידה ואיפטר אלא ש"מ ג שתים נמי פטור, אלא קשיא לרבי חייא? שאני התם דקא מסייע ליה שטרא א"נ משום דהוה ליה שטר שעבוד קרקעות ואין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות מתיב מר זוטרא בריה דרב נחמן *טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות, הודה בקרקעות וכפר בכלים פטור, הודה מקצת קרקעות פטור, ה מקצת כלים חייב טעמא דכלים וקרקעות דקרקע לאו בת שבועה היא, הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב היכי דמי לאו דאמר ליה הילך וש"מ הילך חייב · לעולם אימא לך כלים וכלים נמי פטור והא דקתני כלים וקרקעות הא קמ"ל הודה במקצת כלים חייב אף על הקרקעות, מאי קמ"ל זוקקין? *תנינא ו זוקקין הנכסים שאין להן אחריות את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהם? הכא עיקר, התם אגב גררא נסבה, ולמאן

סלעים דינרין · שטר שכתוב בו פלוני לוה מפלוני סלעין ולא פירש כמה וכן שטר שכתוב בו דינרין סתם : **אינו אלא כמשיב אבידה** · מדהוה ליה למימר שתים והשטר מסייעו דכיון דלא פירש ניכרים הדברים ששנים היו לכך לא הוצרך לפרש דמיעוט סלעים = ב' וכיון דאמר ג' = משיב אבידה הוא והכמים פטרו את משיב אבידה מן השבועה דתנן המוצא את המציאה לא ישבע וכו' (גיטין דף מח:) : **טעמא דאמר שלש** · קס"ד השתא דמייתי תיובתא מדנקט פלוגתייהו בשלש וחמש ולא נקט ולוה אמר שתים ש"מ בשתים לא מחייב ליה רשב"א וכדמפרש ואזיל דכיון דכל הודאתו בשטר כתובה דשטר נמי שתים משמע וכל משמעות השטר הילך הוא שהרי הקרקעות משועבדים על כך אבל כי אמר שלש סלעים שלישי מלוה ע"פ הוא דלאו בשטר כתובה ואין הקרקעות משועבדים ולאו הילך הוא : **ה"ג ושטרא דקמודה הילך הוא** ול"ג כיון דקמודה ביה דבלאו הודאתו נמי כל שטרי הילך הוא וה"פ ומאי דקמודה ביה דכתוב בשטר הילך הוא : **לאפוקי מדר"ע כו'** · דאי תנא שתים לא הוה פליג ר"ע : **א"ה** · דבשתים נמי חייב אמאי תנא "הואיל והודה מקצת הטענה ישבע", לשב"א אומר אף זה ישבע מבעיא ליה ושמעינן דלא משיב אבידה חשיב ליה, ומדנקט "הואיל" משמע דחיובא מקום דגרם לעצמו שהודה במקצת, דהשתא הוא דהויא הודאה משום דסלע שלישי לאו 'הילך' הוא אבל שתים לא הוי הודאה משום הילך : **אלא לעולם כו'** · אלא אי אית לך לתרוצי, תריץ הכי – לעולם כדקאמרת לא שתים פטור וטעמא לאו משום הילך, דהילך בעלמא חייב : **ושאני הכא דקא מסייע ליה שטרא** · העדים החתומים על השטר מעידין כדבריו שלא היו אלא שתים ולכך לא פירשו מניינן הלכך א"ל שבועה : **א"כ** · להכי לא הוו שתים הודאה לחייבו שבועה לפי שהשטר אומר כן, ושטר הוי שעבוד קרקעות, וכשם שאין נשבעין על כפירת קרקעות כך הודאתן אינה מביאה לידי שבועה, דקרקעות אמעוט מתורת שבועה במס' שבועות פ' שבועת הדיינין (מב:), אבל כי אמר מלוה חמש ולוה שלש איכא כפירה והודאה במה שאין כתוב בשטר : **הא שתים** · דליכא משיב אבידה : **חייב** · מדלא תנא פטור בשתים ונימא טעמא משום הילך : **מודה מקצת הוי** · ואינו משיב אבידה, דאיערומי קמערים דלחזקיה בנאמן : **קמ"ל** · כיון דבשתים נמי פטור ליכא למימר איערומי מערים אלא משיב אבידה הוי : **הכי נמי מסתברא** · דבשתים פטור : **ואלא קשיא לרבי חייא** · דהא איכא למידק מינה דשתים פטור כדאמרינן דאי ס"ד כו : **שאני הכא** · האי דקאמר שתים פטור טעמא לאו משום הילך אלא דקא מסייע ליה שטרא : **טענו** · חבירו בב"ד כלים וקרקעות : **פטור** · דלא כפירתו ולא הודאתו מביאתו לידי שבועה : **חייב** · אף על הקרקעות לישבע כדאמרינן לקמן שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הקרקעות לישבע עליהן, משנתחייב לישבע על המטלטלין זוקקין ומגלגלין עמהם שבועת קרקע : **דומיא דכלים וקרקעות** · שכלים שהודה עליהם מונחים לפניו וא"ל הילך : **זוקקין** · המטלטלין זוקקין הקרקעות לישבע ע"י גלגול : **תנינא** · בקדושין (דף כו.) הנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהם : **הכא עיקר** · שמשנה זו שנויה במסכת שבועות (דף לח.): **התם** · בקדושין: **אגב גררא נסבה** · דאיירי התם נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר ובחזקה ואגב דאיירי דנקנין עמהם תנא בהדה זוקקין אותן לישבע עליהם :

למאי

לעולם שתים חייב · ואע"ג דשתים חייב ליה רבי עקיבא משיב אבידה, דכשאמר שתים נראה יותר נאמן לפי שהשטר מסייעו : **לעולם** שתים פטור והילך חייב · וא"ת כיון דהילך חייב כי אמר נמי שתים אינו כופר הכל וכי אמר שלש יהא נאמן במיגו דאי בעי אמר שתים ומאי טעמא דרשב"א וי"ל דס"ל דמה שהשטר מסייעו אינו טוען ברצון לפי שנראה שמחמת השטר מודה ואם לא היה השטר היה כופר הכל : **אין** נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות · וא"ת למ"ד בפרק גט פשוט (ב"ב דף קעה:) שעבודא דאורייתא מודה מקצת הטענה למה נשבע הא כופר שעבוד קרקעות וי"ל שמחל לו השעבוד או שאין לו כלל קרקעות אפי' משעבדי אבל לרבי יוחנן דאמר בפ' שבועת הפקדון (שבועות דף לז: ושם ד"ה ואין) כופר בממון שיש עליו עדים חייב קרבן שיש עליו שטר פטור משום דכופר שעבוד קרקעות דבעדים לא חשיב כופר שעבוד קרקעות אע"ג דסבר ר' יוחנן שעבודא דאורייתא היינו משום כיון שהפקיעו חכמים השעבוד במלוה ע"פ משום פסידא דלקוחות חשיב כאילו מחל לו השעבוד ומיירי דאית ליה משעבדי ולית ליה בני חרי דאי אית ליה בני חרי אפי' יש עליו עדים פטור ואי לית ליה אפי' משועבדים אפילו יש עליו שטר חייב : **אין** נשבעין על כפירת כו' · לספרים דגרסי בברייתא ר"ע אין להקשות הא ר"ע דריש ריבויי ומיעוטי פ"ק דשבועות (דף ד: ושם ד"ה רבי) ובפרק ג' מינים (נזיר לה: ושם) ומאן דדריש ריבויי ומיעוטי אינו ממעט קרקעות כ"א שטרות כדמוכח בפרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) והיכי קאמר הכא אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות וי"ל שיש לו שום מיעוט למעט קרקעות וכן צ"ל לקמן בפ' השואל (דף ק: ושם ד"ה ר"מ) אליבא דר"מ דאית ליה נשבעין אעבדים ולא אקרקעות ואע"ג דעבדים הוקשו לקרקעות לכ"ע דמהאי טעמא עבד נקנה בכסף בפ"ק דקדושין (דף כב:) אלא דר"מ דריש ריבויי ומיעוטי להוציא שטרות ויש לו שום מיעוט למעט קרקעות ובאותו מיעוט אין למעט עבדים אע"ג דהוקשו לקרקעות כדמוכח במרובה (ב"ק סג. ושם ד"ה וחד) דמאן דדריש בריבה ומיעט וריבה צריך שני מיעוטי לקרקעות ועבדים ואע"ג דרשב"א היה תלמידו של ר"ע אין לחוש מה שחולק עמו °והוזכר *)קודם דכעין זה מצינו לקמן (דף ז·) גבי שנים אדוקים בשטר דפליג רבי עם רשב"ג אביו ויש ספרים דגרסי הכא ר' יעקב : **הא** כלים וכלים חייב · הוה מצי לשנויי בחפר בה בורות שיחין ומערות כדבסמוך : [**הודה** במקצת כלים חייב · וא"ת יהא נאמן במיגו דאי בעי כפר בכלים והיה מודה במקצת קרקעות וי"ל שמא חפץ בקרקעות יותר] ס"א :

למ"ד

*) [ע' תוס' סוטה ד: ד"ה בן עזאי]

עין משפט
נר מצוה

טז א מיי' פ"ד מהל' טוען ונטען הל' ה סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' פח סעיף לב :

יז ב מיי' שם פ"ה הל' א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' לה ס"א :

יח ג (מיי' פ"ד שם הל' ה) סמג שם טוש"ע ח"מ סי' פח סעיף לב :

יט ד ה ו מיי' פ"ה שם הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' לה סעיף ה :

רבינו חננאל

מודה מקצת הטענה הוא ומתני' תקנת חכמים היא וכר' יוחנן' מיתיבי סלעין דינרים וכו' · פי' שטר שכתוב בו סתם פלוני חייב לפלוני סלעים או דינרין · מלוה אמר ה' סלעים חייב לי ולוה אמר ג' ר' שמעון בן אלעזר אומר הואיל והודה מקצת הטענה ישבע · ודייקי' טעמא דהודה בג' הא הודה בב' פטור מאי טעמא דשטר כיון דמודה במלוה בשטר כי הילך דמי דקיימא לן מלוה בשטר תורתו כקרקע והמודה בקרקע הילך הוא ודייקי' דבשתים פטור קשיא לר' חייא · ופריק לא ואפילו הודה בשתים חייב והאי דקתני ג' לאפוקי מדר' עקיבא דאמר הודאתו בשלישית משיב אבידה הוי מיגו דאי בעי אמר תרתי כדכתיב בשטר סלעים ואמר ג' משיב אבידה הוא ופטור משבועה · ואקשי' אי הכי דר' שמעון אפילו בשתים מחייב והוא הדין לג' אף זה חייב לישבע היה לו לומר · ופרקי' לעולם שתים פטור ושאני הכא משום דמסייע ליה דכתיב בה סלעין וסתם סלעין שתים הן · אי נמי משום דהוי שטר שיעבוד קרקעות ואין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות · פי' נמצא המלוה טוענו ה' סלעין ועדי השטר מעידין שחייב לו סלעים לא פחות משתים לדברי ר' חייא דאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום ועדים מעידים אותן נ' אותן נ' נותן לו ונשבע על השאר וכל שכן בשמודה לו במקצת היה מן הדין לחייבו שבועה גם בשמודה בשתים ואמר לך ר' חייא כי קאמינא במלוה על פה אבל במלוה בשטר דשעבודיה על הקרקע כאילו קרקע בה' סלעין הוא דטעין ומודה לו במקצת מן הקרקע ובשאר כופר בו · ותנן אין נשבעין על הקרקעות וכשם שאם יטען עליו שדה זו בידך שלי הוא והלה כופר בו אין חייב שבועה עליה כך הטוען על חבירו בשעבוד קרקעות והלה כופר בו אין חייב שבועה על כפירתו · ור' שמעון סבר הא דטעין עליה בה' סלעין תרתי מינהון בשטרא ותלת מינהון על פה כפר בתלת פטור כדתנן מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום פטור · הודה אחת מן השלש חייב · ומותבינן תוב מדברי ר' עקיבא דפטר בג' וכל שכן בב' והנה דפריש להו שטרא הילך הוא וקתני פטור *) קשיא לרבי חייא · ופריק שאני הכא דקא מסייע ליה שטרא · אי נמי משום דהוי ליה שטר שעבוד קרקעות כו' · כדפרשינן לוה לעילא · ש"מ דדברי הכל הודה בשתים פטור כי פליגי בשמודה בג' ר' עקיבא סבר מיגו דאי בעי אמר שתים ואמר ג' משיב אבידה הוי ופטור דכי אמרת תורה כי הוא זה דשמעינן מיניה מודה מקצת הטענה חייב הא פריש רבה טעמא דקרא דאמר מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכוליה בעי דליכפריה וכו' והאי כיון דאית ליה עליה שטרא לא יכול לכפור בכל לית עליה הדין דינא הלכך פטור הוא · ור' שמעון סבר לא הרי הוא ככל טענתא דעלמא הכופר בכל פטור והמודה במקצת חייב · תוב אקשינן מהא טענו כלים וקרקעות וכו' · ופשוטה היא · פי' הכא עיקר התם אגב גררא נסבה · הכא בשבועות קתני הודה במקצת כלים מיגו דנתחייב שבועה בכלים נשבע גם על הקרקע בזקיקה זה מקום עיקרו · והתם בקידושין פ"א דקתני זוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהם [אגב] גררא נסבה ·

ומקשי'

*) לפנינו הגי' הא שתים חייב וש"מ דהילך חייב ומגי' רבינו נראה דגרים וכ"ש בשתים וד' רבינו ז"ל מובא בש"מ כאן בשמו ע"ש .

מסורת
הש"ס

[ב"ב קנח:]

[שבועות לז:]

[כתובות פז:]

ועי' בס' ת"ח שמקיים גי' הספרים

[לקמן ה.]

שבועות לח: מ:

לקמן ק: קדושין כו: שבועות לח: מ:

גליון
הש"ס
תוס' ד"ה אין וכו' והוזכר קודם · עי' תוי"ט פ"ג משנה · דבכורים :

מבנה
ש"מ הילך ...
הבנות מסקנות